

Váš dopis čj. _____

Ze dne _____

17. 9. 2018

Naše čj. _____

343/2016-025/5

Datum _____

17. 9. 2018

Vyřizuje _____

Generální ředitelství
025

Vážený pan
Adam Zábranský
Zbynická 6
153 00 Praha 16

E 025sek@gr.cd.cz

Věc: Sdělení o odložení žádosti o poskytnutí informace podle § 14 odst.5 písm.c) zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

České dráhy, a.s., (ČD) obdržely dne 30.7.2018 rozsudek Městského soudu v Praze č.j.9 A 81/2016-42, kterým bylo zrušeno rozhodnutí č.j.56215/2016-025 a věc byla vrácena k dalšímu řízení. ČD Vám podle zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“) k Vaší žádosti (i) *zda mezi povinným subjektem a JUDr. Radmilou Kleslovou, narozenou dne 25. 8. 1963, bytem Gutova 3317/15, Strašnice, 100 00 Praha, je uzavřena nějaká smlouva, popřípadě zda taková smlouva byla uzavřena v časovém období od 1. 1. 2010 až do současnosti;* (ii) *jaké plnění z těchto smluv vyplývá;* (iii) *znění výše zmíněných smluv, sdělují následující.*

Dne 18.7.2017 pod č.j. IV. ÚS 1146/16 vyhověl IV. senát Ústavního soudu (ÚS) ústavní stížnosti obchodní společnosti ČEZ, a. s. a zrušil rozsudky Nejvyššího správního soudu a Městského soudu v Praze a v návaznosti na tento nálezn ÚS dne 26.9.2017 zamítl Městský soud v Praze žalobu RegioJet a.s. proti Českým drahám, a.s. č.j.8 A 80/2017 (viz příloha k tomuto dopisu) .

V rozsudku Městského soudu č.j.8 A 80/2017 v Praze se mimo jiné uvádí, že *společnost České dráhy, a.s. je sice plně vlastněna státem, avšak nesplňuje některé další znaky veřejné instituce, koncipované v dosavadní judikatuře. Městský soud na základě nálezu Ústavního soudu došel k závěru, že společnost České dráhy, a.s. vznikla jako podnikatelský*

subjekt, jehož existence a fungování se řídí obchodním zákoníkem, resp. obecně závazným předpisem, který jej nahradil. Jedná se o subjekt soukromého práva, jenž hospodáří nikoliv s veřejnými prostředky, ale s vlastním majetkem, a který se věnuje podnikatelské činnosti v konkurenčním prostředí s jinými soukromoprávními subjekty, přičemž se nijak nepodílí na veřejné moci. Za tohoto stavu věci tak Městský soud v Praze dospěl k závěru, že tato akciová společnost nemá postavení veřejné instituce podle ust. § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, a není tedy povinným subjektem podle tohoto zákona.

— ČD vyhodnotily nálezy ÚS č.j. IV. ÚS 1146/16 a rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 8 A 80/2017 tak, že jsou obchodní společnostmi, na niž se Zákon nevztahuje a podle § 14 odst. 5 písm. c) Zákona se Vámi požadované informace nevztahují k působnosti ČD. Z tohoto důvodu se Vaše žádost o poskytnutí informací odkládá.

Jan Plocek
zástupce ředitelky právního odboru
Příloha

8 A 80/2017 - 50

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň JUDr. Hany Pipkové a JUDr. Marcely Rouskové v právní věci žalobkyně: RegioJet a.s., se sídlem náměstí Svobody 86/17, Brno, proti žalované: České dráhy, a.s., se sídlem Nábřeží Ludvíka Svobody 1222, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí předsedy představenstva společnosti České dráhy, a.s. ze dne 15. 2. 2017, č. j. 55660/2017-025,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení napadeného rozhodnutí předsedy představenstva společnosti České dráhy, a.s. ze dne 15. 2. 2017, jakož i předcházejícího rozhodnutí generálního ředitelství této společnosti ze dne 4. 11. 2016, č. j. 590/2016-KMP, v části odmítnutí poskytnutí informací požadovaných pod body a), c), d) a e) podle žádosti žalobkyně ze dne 24. 6. 2016, a uložení povinnosti této společnosti požadované informace poskytnout.

V žalobě žalobkyně uvedla, že dne 24. 6. 2016 podala žalované žádost o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, ve které požadovala vysvětlení způsobu a důvodů změny ceny za převod části závodu „Železniční stanice“ z původních 2,93 mld. Kč na následných 3,24 mld. Kč a konečných 3,31 mld. Kč; dále žádala zaslání veškerých znaleckých posudků, které byly vypracovány k ocenění části závodu „Železniční stanice“, a to včetně příloh, dále sdělení výše příjmů a výdajů části závodu „Železniční stanice“ za období posledních deseti let, dále sdělení výše staničního poplatku, kterým bude spolufinancován provoz nádražních budov převáděných v rámci části závodu „Železniční stanice“, a to s rozlišením pro jednotlivá nádraží, bude-li se různit, a konečně zaslání znaleckého posudku, kterým byla určena výše staničních poplatků nádražních budov převáděných v rámci části závodu „Železniční stanice“, a to včetně veškerých příloh.

Žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 11. 2016, č. j. 590/2016-KMP, poskytnutí výše uvedených informací odmítla s odůvodněním, že požadované informace se týkají budoucího rozhodnutí, představují předmět jejího obchodního tajemství a autorského práva, tedy že se jedná o informace, na které se vztahuje výluka podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí podala odvolání, jež žalovaná svým konečným rozhodnutím ze dne 15. 2. 2017, č. j. 55660/2017-025 zamítla a rozhodnutí o odmítnutí poskytnutí informací ze dne 4. 11. 2016 potvrdila, a to z důvodu, že se částečně jedná o dotaz na názor, budoucí rozhodování a vytváření nových informací, částečně o informace obsahující obchodní tajemství žalované a částečně o informace, jež byly žalobkyni již poskytnuty Správou železniční dopravní cesty, státní organizace.

Žalobkyně namítala, že pokud se týká odmítnutí poskytnutí informací požadovaných pod body a) a d), žalovaná v napadeném rozhodnutí uvádí, že informace vztahující se k objasnění důvodů a způsobu změny ceny za převod části závodu „Železniční stanice“ a informace vztahující se ke stanovení výše staničního poplatku, nelze poskytnout, jelikož se jedná o dotaz v režimu ustanovení § 2 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím, podle něhož se „povinnost poskytovat informace netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací“, cílí tedy na situace, kdy by povinný subjekt podle zákona o svobodném přístupu k informacím měl žadateli poskytovat informace, které doposud neexistují, a musel by je sám pro účely žadatelské žádosti vytvořit. V odůvodnění napadeného rozhodnutí se žalovaná nijak blíže nevěnovala námitkám, které žalobkyně uvedla ve svém odvolání a odůvodnění žalované se omezilo jen na konstatování, že předmětné body žádosti směřují k vysvětlení, budoucímu rozhodování a vytváření nových informací, které navíc v případě staničního poplatku vůbec neexistují. Žalobkyně z tohoto tvrzení žalované, tedy že informace týkající se staničních poplatků vůbec neexistují, dovozuje, že ve vztahu k bodu a) požadovaná informace existovat musí, přičemž žalovaná ji pravděpodobně nesprávně považuje za názor ve smyslu ustanovení § 2 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím. Informace požadované pod bodem a) nemohou být považovány za požadavek na sdělení názoru žalované, zde žalovaná účelově zaměňuje pojem „vysvětlení“ s pojmem „názor“. Vzhledem k povaze, konstrukci a obsahu tohoto bodu žádosti o informace je zcela zřejmé, že žalobkyně požaduje sdělení konkrétních, objektivně zjištělých skutečností a okolností, jež vedly ke stanovení, resp. změně ceny za převod části závodu „Železniční stanice“. Žalobkyně je dále toho názoru, že změna ceny je v příslušných kruzích vždy podstatného významu. Z povahy věci proto tato okolnost nemůže nikdy vyplývat z pouhého názoru žalované nebo se s ním zakládat. To platí obzvlášť v případech, kdy změna ceny, tedy její zvýšení o 380 mil. Kč, představuje změnu významného rozsahu. Je zcela vyloučené, aby k takto významnému zvýšení ceny převodu došlo bez jakéhokoliv předchozího formálního posouzení, resp. rozhodnutí ze strany povinného subjektu. Vzhledem k tomu, že předmětná transakce byla financována z prostředků náležejících do veřejných rozpočtů, je zde s ohledem na požadavek transparentnosti a veřejné kontroly dán rovněž veřejný zájem na poskytnutí

požadované informace. Žalovaná tedy povahu požadované informace nesprávně kvalifikovala a navíc je současně vysoce nepravděpodobné, aby žalovaná požadovanou informací nedisponovala. Žalobkyně dále poukázala na to, že i ohledně méně rozsáhlých transakcí než je tomu v daném případě, dochází v souvislosti se stanovením výše protiplnění (ceny) za předmět převodu, zcela běžně k využívání znaleckých (odborných) posudků. To by se tedy mělo uplatnit obzvlášť v případě, kdy se jedná o převod části závodu „Železniční stanice“ do majetku SŽDC, a to v přímé souvislosti s nakládáním s finančními prostředky za veřejných rozpočtů. Je proto rovněž nepravděpodobné, aby žalovaná takovým znaleckým posudkem ve smyslu bodu a) žádosti nedisponovala. Pokud by i přesto byla informace požadovaná pod bodem a) žádosti žalobkyně posouzena jako názor, nelze ji podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2012, sp. zn. 4 As 37/2011, odmítnout podle § 2 odst. 4 zákon o svobodném přístupu k informacím, jde-li o názor, který povinný subjekt již zaujal.

Pokud jde o odmítnutí informací pod bodem d) žádosti, jednalo o informaci o výši staničního poplatku, případně jeho různých výší, jsou-li tyto stanoveny rozdílně, a dále o sdělení důvodu pro tyto případné odlišnosti. I zde je odmítnutí poskytnutí informací z důvodů stanovených § 2 odst. 4 zákon o svobodném přístupu k informacím nedostatečně odůvodněno, žalovaná pouze konstatuje, že tyto informace vůbec neexistují. Následně žalovaná uvádí rozsáhlé citáty odborné literatury a judikatury, aniž by uvedla konkrétní a logickou úvahu ohledně důvodů, které ji vedly k podřazení požadovaných informací pod § 2 odst. 4 zákon o svobodném přístupu k informacím. V této souvislosti žalobkyně poukázala na rozhodnutí SŽDC ze dne 16. 6. 2016, č. j. 24453/2016-SŽDC-O27, jehož předmětem bylo vyřízení žádosti žalobkyně o poskytnutí informace ve zcela stejném rozsahu. SŽDC v předmětném rozhodnutí uvedla, že „stanovení výše staničních poplatků má být teprve předmětem budoucího rozhodnutí“, a znalecký posudek požadovaný dle bodu e) označila za cit. „novou informaci, která vznikla při a pro přípravu budoucího rozhodnutí povinného subjektu o výši staničního poplatku“. Z uvedeného pak vyplývá, že předmětný znalecký posudek již existoval v době vydání tohoto rozhodnutí, tedy ke dni 16. 6. 2016, tudíž se nemůže jednat o novou informaci. Žalobkyně uzavřela, že odůvodnění žalované ve vztahu k odmítnutí poskytnutí informací pod body a) a d) je zcela nedostatečné a účelové a žalovaná se nedostatečně nezabývala námitkami žalobkyně v odvolání ze dne 15. 11. 2016.

Pokud jde o odmítnutí poskytnutí informací požadovaných pod bodem c) žádosti o informace, žalovaná v napadeném rozhodnutí uvedla, že tyto nelze poskytnout s odkazem na § 9 odst. 1 zákon o svobodném přístupu k informacím z důvodu existence obchodního tajemství. I zde se však jedná o argumentaci čistě účelovou, která nemá oporu v zákoně o svobodném přístupu k informacím, ani v judikatuře. Žalovaná se předně nedostatečně vypořádala s námitkou nutnosti aplikace § 9 odst. 2 zákon o svobodném přístupu k informacím, podle kterého není porušením obchodního tajemství poskytnutí informace o rozsahu a příjemci veřejných prostředků. Žalovaná sice v napadeném rozhodnutí obsáhle pojednala výklad ochrany obchodního tajemství, aniž by však zohlednila či vyloučila aplikaci § 9 odst. 2 zákona o svobodném přístupu k informacím. Navíc oba subjekty, tedy jak žalovaná, jejímž jediným akcionářem je Česká republika, tak SŽDC, hospodaří s majetkem státu, tudíž zde nelze přijmout argument žalované opírající se o § 9 odst. 1 zákon o svobodném přístupu k informacím. V této věci žalobkyně rovněž poukázala na to, že informace požadované pod bodem c) žádosti o informace musely mít rovněž podstatný vliv na tvorbu konečné ceny za převod části závodu „Železniční stanice“, takže byla-li tato cena hrazena z veřejných rozpočtů, jedná se bez pochyby o hospodaření s veřejnými prostředky. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2004, sp. zn. 7 A 118/2002, pak nelze z důvodu ochrany obchodního tajemství odepřít poskytnutí informace o ceně, která bude hrazena z veřejných rozpočtů. Rovněž pak je třeba zohlednit i veřejný zájem na kontrole hospodaření s veřejnými prostředky, jak o tom pojednal Nejvyšší správní soud v rozsudku sp. zn. 7 As 24/2007. Nelze akceptovat ani názor žalované, že z jejího pohledu dochází také k diskriminaci oproti ostatním soukromým obchodním společnostem, které nemusí své obchodní tajemství zveřejňovat podle zákon o svobodném přístupu k informacím. Povinnost poskytovat informace podle tohoto zákona však náleží pouze povinným subjektům, jejichž definice je obsažena v jeho ustanovení § 2 odst. 1 a 2, a právě specifické postavení těchto subjektů plynoucí z jejich povahy na ně klade oproti ostatním subjektům daleko vyšší požadavky, především co se kontroly jejich hospodaření týče, počítaje v to i laickou kontrolu výkonu veřejné moci a nakládání s veřejným majetkem prostřednictvím svobodného přístupu k informacím. Platí tedy, že informace, které by za normálních okolností byly chráněny před zveřejněním z titulu existence obchodního tajemství dle § 504 občanského zákoníku, mohou být rovněž součástí informací poskytovaných podle zákon o svobodném přístupu k informacím za předpokladu splnění podmínek uvedených v § 9 odst. 2, které připoustí možnost prolomení ochrany obchodního tajemství z důvodu veřejného zájmu. Nesprávná je rovněž úvaha žalované, že poskytnutím požadovaných informací by bylo zasaženo do jejího práva na soukromí a práva na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o její osobě. Právo na informace je však jedním ze základních práv zaručených Listinou základních práv a svobod, přičemž v momentě, kdy se dostane do kolize s jiným základním právem, je nutné vyvažovat, které ze základních práv bude mít v daném případě přednost. V situacích předvidaných zákonem – viz právě ust. § 9 odst. 2 zákon o svobodném přístupu k informacím – má právo na svobodný přístup k informacím přednost před ochranou práv, které v napadeném rozhodnutí zmiňuje žalovaná.

Konečně pokud jde o odmítnutí poskytnutí informací požadovaných pod body b) a e), kde žalovaná uvedla, že tyto informace byly poskytnuty již rozhodnutím SŽDC ze dne 19. 8. 2016, č. j. 34924/2016-SŽDC-O27, jež bylo potvrzeno rozhodnutím odvolacího orgánu ze dne 15. 9. 2016, č. j. 37593/2016-SŽDC-O25, žalobkyně souhlasila jen zčásti. S tímto tvrzením však lze souhlasit pouze částečně, neboť ze strany SŽDC byly žalobkyni poskytnuty jen informace požadované pod bodem b) žádosti, nikoli též pod bodem e). Odůvodnění napadeného rozhodnutí je tak rovněž v této části nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě odmítla všechny žalobní námitky jako nedůvodné. V doplnění svého vyjádření ze dne 18. 8. 2017 pak poukázala na náleze Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1146/16.

Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že žaloba nebyla podána důvodně.

Z obsahu spisu předloženého žalovanou je zřejmé, že žalobkyně podala u žalované dne 24. 6. 2016 žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, kterou formulovala takto:

- a) žádáme o vysvětlení doložení znaleckými posudky, jakým způsobem a z jakých důvodů se měnila cena za převod části závodu „Železniční stanice“ z původních 2,93 mld. Kč na následných 3,24 mld. Kč a konečných 3,31 mld. Kč;
- b) žádáme o zaslání veškerých znaleckých posudků, které byly vypracovány k ocenění části závodu „Železniční stanice“, a to včetně veškerých příloh, na které znalecké posudky odkazují;

c) žádáme o sdělení výše příjmů a výdajů části závodu „Železniční stanice“ za období posledních deseti let;
d) žádáme o sdělení výše staničního poplatku, kterým bude spolufinancován provoz nádražních budov převáděných v rámci části závodu „Železniční stanice“. Pokud bude staniční poplatek pro jednotlivá nádraží různý, žádáme o sdělení důvodu takového rozlišení a výše jednotlivých staničních poplatků;
e) žádáme o zaslání znaleckého posudku, kterým byla určena výše staničních poplatků nádražních budov převáděných v rámci části závodu „Železniční stanice“, a to včetně veškerých příloh, na které znalecký posudek odkazuje.

Na tuto žádost reagovala žalovaná rozhodnutím čj. 590/2016-KMP ze dne 4. 11. 2016, kterým odmítla žalobkyni poskytnout informace požadované ve všech bodech žádosti, když dospěla k závěru, že informace pod bodem a), d) a e) se jedná o dotaz ve smyslu § 2 odst. 4 zákona, podle něhož „povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací“. Informace pod bodem c) žádosti byly odmítnuty s poukazem na ust. § 9 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, neboť se jedná o obchodní tajemství. Informace požadované v bodě b) žádosti pak žalovaná odmítla poskytnout s odkazem na ust. § 11 odst. 2 písm. c) zákona o svobodném přístupu k informacím, podle kterého „povinný subjekt informaci neposkytne, pokud by tím byla porušena ochrana práv třetích osob k předmětu práva autorského nebo práv souvisejících s právem autorským (dále jen „právo autorské“).

Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí odvolání, v němž odmítla veškeré argumenty žalované, které shledala nepřezkoumatelnými a nezákonnými. Toto odvolání posléze předseda představenstva společnosti České dráhy, a.s., jako odvolací orgán zamítl žalobou napadeným rozhodnutím, a potvrdil rozhodnutí žalované ze dne 4. 11. 2016. Odvolací orgán se ztotožnil s argumentací žalované a žádné z námitek uvedených v odvolání žalobkyně nepřisvědčil.

Při jednání soudu dne 26. září 2017 setrvali účastníci na svých skutkových i právních stanoviscích. Pověřená zástupkyně žalobkyně navrhla, aby soud zrušil jak rozhodnutí předsedy představenstva společnosti České dráhy, a.s. ze dne 15. 2. 2017, tak jemu předcházející rozhodnutí Generálního ředitelství společnosti České dráhy, a.s. ze dne 4. 11. 2016 v části odmítnutí poskytnutí informací požadovaných pod body a), c), d) a e) a žalované nařídil poskytnout požadované informace podle žádosti žalobkyně, a dále aby žalobkyni přiznal právo na náhradu nákladů řízení. Pověřená zástupkyně žalované pak navrhla zamítnutí žaloby, s poukazem na závěry koncipované Ústavním soudem v nálezu sp. zn. IV. ÚS 1146/16.

Městský soud v Praze posoudil věc takto:

Základním předpokladem pro to, aby jakýkoliv subjekt byl povinen poskytovat informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, je jeho postavení tzv. povinného subjektu podle tohoto zákona. Ten, kdo je tímto povinným subjektem, musí vyřizovat jemu doručené žádosti o poskytnutí informací podle ustanovení tohoto zákona, tedy v zásadě buď je žadateli sdělit, anebo bez odkladu vydat rozhodnutí o odmítnutí jeho žádosti, pokud shledá existenci některého z taxativně vymezených důvodů pro odmítnutí.

Společnost České dráhy, a.s. je akciovou společností, jejímž jediným akcionářem je Česká republika, jak je zřejmé ze zákona č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy; státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. Dosavadní judikatorní praxe dovozovala, že akciové společnosti s majetkovou účastí státu jsou veřejnými institucemi, a tedy povinnými subjekty podle ust. § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím. Tento názor byl koncipován Nejvyšším správním soudem, který při tom vycházel z právního názoru vysloveného v nálezu Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2007 sp. zn. I. ÚS 260/06, v němž Ústavní soud vymezil definiční znaky, na jejichž základě lze identifikovat veřejnou instituci. V případě akciových společností s majetkovou účastí státu měly totiž převažovat znaky, jež jsou typické právě pro veřejnou instituci. Tento právní závěr odpovídá ustálené judikatuře Nejvyššího správního soudu, včetně například rozsudku sp. zn. 2 Ans 4/2009.

Tato judikatorní praxe však byla velmi podstatně změněna závěry, jež Ústavní soud koncipoval ve svém nálezu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16. Ústavní soud, na jehož úvahy a závěry zde městský soud odkazuje, především akcentoval skutečnost, že obchodní společnost je principiálně soukromoprávním subjektem, a na rozdíl od veřejnoprávních subjektů, jejichž povinnost poskytovat informace má základ přímo v ústavním pořádku, nelze v případě soukromoprávních subjektů ze zákona dovodit žádná kritéria, na jejichž základě by je bylo možné zařadit mezi veřejné instituce. Tento název se sice týká akciové společnosti ČEZ, a.s., městský soud má však za to, že Ústavní soud v něm koncipoval závěry, které se týkají všech akciových společností s majetkovou účastí státu. Ústavní soud výslovně uvedl, že:

69. Obecně platí, že obchodní společnost představuje typický příklad soukromoprávního subjektu, vůči němuž se, pokud jde o ukládání povinností, musí v plné míře uplatnit ústavní záruky základních práv a svobod. Nezáleží na tom, zda je jejím společníkem stát nebo územně samosprávný celek, ani jaká je jejich účast v obchodní společnosti a práva a povinnosti z ní plynoucí. Obchodní společnost je samostatný subjekt, jehož zájmy nemusí být totožné se zájmy jejího společníka.

70. Je tedy zřejmé, že výhrada zákona pro ukládání povinností jednotlivcům podle čl. 4 odst. 1 Listiny se v plné míře vztahuje i na obchodní společnosti, pro něž je pojem „veřejné instituce“ zcela neurčitým. Podřazení určité obchodní společnosti pod tento pojem by – při jeho současném zákonném vymezení – bylo možné jen v případě, že by tato naplňovala definiční znaky veřejné instituce a současně by veškeré právní následky spojené s tímto jejím postavením šly výlučně „k tíži“ veřejné moci. Muselo by tedy jít o případ subjektu, jehož postavení by bylo – co do podstaty – stejné bez ohledu na to, zda má formu obchodní společnosti, nebo některé z právnických osob veřejného práva. Jako příklad lze uvést akciovou společnost, jež byla zřízena zvláštním zákonem, kterým se řídí i její činnost, a jejímž jediným vlastníkem je stát, jemuž náleží rozhodovat o jejím zániku. Na takovouto obchodní společnost by bylo možné odůvodněně nahlížet jako na veřejnoprávní subjekt.

71. Povahu veřejné instituce ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím naopak v žádném případě nelze přiznat obchodní společnosti, jejíž postavení se řídí zákonem o obchodních korporacích (dříve obchodním zákoníkem), pokud by stát, územně samosprávný celek nebo jiný povinný subjekt podle zákona o svobodném přístupu k informacím nebyly jejími jedinými společníky, případně pokud by všichni její společníci nesestávali z těchto subjektů.

V odstavci 77 nálezu pak Ústavní soud odmítl význam majetkového podílu státu v akciové společnosti, když uvedl, že

„Stát totiž bez ohledu na velikost svého podílu v obchodní společnosti pouze vykonává svá práva, jež mu jako jakémukoliv jinému akcionáři přiznávají předpisy práva soukromého. Jeho většinový podíl sám o sobě nic nemění na povaze stěžovatelky jako soukromoprávního subjektu. Není ani zřejmé, od jaké výše uvedeného podílu by se mělo odvíjet hodnocení, zda jde nebo nejde o veřejnou instituci, ani jaký vliv by z tohoto hlediska měla případná změna podílu. Stěžovatelka se ze zákona o svobodném přístupu k informacím žádný takovýto minimální podíl, z něhož by mohla dovozovat své postavení coby veřejné instituce, nedozví. Při akceptování výkladu správních soudů by tak byla v podstatě odkázána na to, jakým způsobem bude z jejich strany dodatečně posouzen „vliv státu“ na její činnost.“

Městský soud v Praze pak vzal při svém rozhodování v úvahu především skutečnost, že žalovaná společnost České dráhy, a.s. je sice plně vlastněna státem, avšak nesplňuje některé další znaky veřejné instituce, koncipované v dosavadní judikatuře.

Byť lze totiž souhlasit s tím, že zajišťování železniční dopravy plní určitý veřejný účel, stejné hodnocení by však bylo možné přiznat několika dalším, a to zcela soukromoprávními subjektům, vykonávajících stejnou či obdobnou činnost. Příkladem tu je přinejmenším právě sama žalobkyně, společnost RegioJet a.s., která rovněž provozuje veřejnou drážní dopravu. Samotná skutečnost, že žalobkyně zajišťuje železniční dopravu, tedy není dostatečným argumentem pro závěr, že se jedná o veřejnou instituci. Funguje-li tedy žalovaná jako jeden ze soutěžitelů na trhu, platí pro ni závěr, vyjádřený Ústavním soudem v odstavci 76 citovaného nálezu:

„Poukaz na veřejný účel stěžovatelky, která nevykonává ani se nijak nepodílí na výkonu veřejné moci, je navíc oslaben i jejím postavením toliko jednoho ze soutěžitelů na trhu výrobců a distributorů elektřiny (nejde o monopol). Tato skutečnost má přitom význam pro posouzení případného zásahu do jejích práv. Povinnost poskytovat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím by totiž ovlivňovala její postavení v rámci hospodářské soutěže. Pakliže by šla nad rámec informační povinnosti ostatních soutěžitelů, mohla by v závislosti na povaze poskytovaných informací (např. pokud by se týkaly nějakého unikátního know-how) vést dokonce k ohrožení smyslu její existence.“

Dále vzal městský soud v úvahu skutečnost, že byť je jediným akcionářem žalované stát – Česká republika, neznamená to, že by žalovaná hospodařila s majetkem státu. V tom se podstatně odlišuje například od státního podniku, který výslovně podle ust. § 2 odst. 2 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, hospodaří „s majetkem státu a nemá vlastní majetek“. Akciová společnost však hospodaří vždy se svým majetkem, a to i v případě, že jej do ní vložil stát.

Konečně městský soud uvážil i o tom, že České dráhy, a.s. nevznikly způsobem, jenž Ústavní soud popsal v odstavci 70 svého nálezu takto: „Podřazení určité obchodní společnosti pod tento pojem by – při jeho současném zákonném vymezení – bylo možné jen v případě, že by tato naplňovala definiční znaky veřejné instituce a současně by veškeré právní následky spojené s tímto jejím postavením šly výlučně „k tíži“ veřejné moci. Muselo by tedy jít o případ subjektu, jehož postavení by bylo – co do podstaty – stejné bez ohledu na to, zda má formu obchodní společnosti, nebo některé z právnických osob veřejného práva. Jako příklad lze uvést akciovou společnost, jež byla zřízena zvláštním zákonem, kterým se řídí i její činnost, a jejímž jediným vlastníkem je stát, jemuž náleží rozhodovat o jejím zániku. Na takovouto obchodní společnost by bylo možné odůvodněně nahlížet jako na veřejnoprávní subjekt.“

Společnost České dráhy, a.s. však takto popsaným způsobem nevznikla, protože zákon č. 77/2002 Sb. výslovně upravil pouze a právě způsob jejího vzniku, nikoliv však vznik samotný. Významné je zde ustanovení § 1 odst. 2, podle něhož „Na založení, vznik, činnost, postavení orgánů a právní poměry akciové společnosti České dráhy se vztahuje obchodní zákoník, pokud tento zákon nestanoví jinak.“ Z ustanovení § 3 až § 6 tohoto zákona je pak zřejmé, že zákonodárce v nich ustanovil právě jen proces, jakým má být následně společnost České dráhy, a.s. vytvořena, kdy jmenovitě zmocnil vládu k tomu, aby k jejímu založení vydala souhlas. Z ust. § 7 odst. 1 citovaného zákona pak je nepochybné, že tato společnost hospodaří se svým majetkem: „Majetek státu podle § 4 odst. 2 přechází na akciovou společnost České dráhy dnem jejího vzniku. Přechod vlastnického práva k nemovitému majetku na akciovou společnost České dráhy se zapisuje záznamem do katastru nemovitostí podle zakladatelské listiny.“ Konečně v ust. § 8 odst. 1 citovaného zákona je výslovně definováno, že „Předmětem podnikání akciové společnosti České dráhy je provozování železniční dopravy.“ Nelze tedy učinit jiný závěr, než že jmenovaná společnost je podnikatelským subjektem.

Jen pro úplnost a pro srovnání lze poukázat na to, že tentýž zákon dal vzniknout i Správě železniční dopravní cesty, státní organizaci, avšak s podstatnými rozdíly, z nichž je zřejmá odlišná povaha obou subjektů. Tato organizace vznikne ze zákona ke dni vzniku akciové společnosti České dráhy (§ 19 odst. 1 zákona), její postavení, právní poměry, činnost, sloučení, splnutí a rozdělení se řídí přiměřeně ustanovením zákona o státním podniku, pokud tento zákon nestanoví jinak (§ 19 odst. 5) a hospodaří s majetkem státu, se kterým ke dni vzniku akciové společnosti České dráhy hospodařila státní organizace České dráhy (§ 20 odst. 1). Předmět činnosti této státní organizace je v ust. § 21 odst. 1 věta první zákona vymezen tak, že „Státní organizace Správa železniční dopravní cesty provozuje železniční dopravní cestu ve veřejném zájmu; to neplatí pro tu část železniční dopravní cesty, která byla přenechána do užívání jinému provozovateli železniční dopravní cesty nájemní smlouvou.“

Existuje tedy dostatek důvodů k tomu, aby bylo možno uzavřít tyto úvahy s tím, že společnost České dráhy, a.s. vznikla jako podnikatelský subjekt, jehož existence a fungování se řídí obchodním zákoníkem, resp. obecně závazným předpisem, který jej nahradil. Jedná se o subjekt soukromého práva, jenž hospodaří nikoliv s veřejnými prostředky, ale s vlastním majetkem, a který se věnuje podnikatelské činnosti v konkurenčním prostředí s jinými soukromoprávními subjekty, přičemž se nijak nepodílí na veřejné moci. Veřejnou instituci z ní nečiní ani to, že stát je jejím jediným akcionářem, protože i tak platí, že stát bez ohledu na velikost svého podílu v obchodní společnosti pouze vykonává svá práva, jež mu jako jakémukoliv jinému akcionáři přiznávají předpisy práva soukromého (viz shora citovaný nálezh Ústavního soudu). Za tohoto stavu věci tak Městský soud v Praze dospěl k závěru, že tato akciová společnost nemá postavení veřejné instituce podle ust. § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, a není tedy povinným subjektem podle tohoto zákona. Z tohoto důvodu nebylo její povinností vyřadit žádost žalobkyně o informace ze dne 24. 6. 2016 postupem podle tohoto zákona. Její rozhodnutí ze dne 4. 11. 2016, resp. ze dne 5. 2. 2017 pak nelze vůbec přezkoumávat z hlediska splnění kritérií vyplývajících z tohoto zákona, a žalobu proti rozhodnutí ze dne 5. 2. 2017 proto musel soud jako nedůvodnou zamítnout podle ust. § 78 odst. 1 soudního řádu správního.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn podle ust. § 60 odst. 1 soudního řádu správního, když žalobkyně

úspěch ve věci neměla a žalované žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 26. září 2017

JUDr. Slavomír Novák, v.r. předseda senátu Za správnost vyhotovení: J. V.